

Ze leefden graag, en waren blij samen te kunnen sterven

Samen leven en samen sterven: het echtpaar Jean en Marleen de Créé kon ervoor kiezen. Omdat ze allebei aan een terminale kanker leden, kregen ze euthanasie op hetzelfde moment, bij hen thuis, in hun vertrouwde omgeving.

Veerle Beel

Woensdag 3 november 2021 om 3.25 uur

Jean en Marleen de Créé-Roex waren graag gezien in de Vlaamse literatuurwereld. *Familie de Créé*

Belle amie, ainsi est de nous: ni vous sans moi, ni moi sans vous. Dat middeleeuws vers op hun rouwbericht in de krant laat er geen twijfel over bestaan. Jean de Créé (84), arts en gewezen directeur farmacologie bij Janssen Pharmaceutica, en zijn vrouw Marleen (80), dichter en plastisch kunstenaar, waren een hecht koppel, dat bijna symbiotisch samenleefde. ‘Twee handen op één buik’, zegt haar uitgever Leo Peeraer. ‘Op de Boekenbeurs hebben ze vaak samen op onze stand gestaan. Hij steunde zijn vrouw enorm en hij was ook de dokter van heel wat mensen uit de literaire wereld, die hij via haar leerde kennen.’

Cocktail tegen aids

‘Ze konden zich niet voorstellen dat ze zonder de ander verder zouden moeten gaan’, zegt professor Wim Distelmans. ‘Uiteraard kwamen ze elk apart in aanmerking voor euthanasie. Ze vonden het bijna positief, als ik het zo mag zeggen, dat ze allebei aan een ernstige ziekte leden, die ongeneeslijk was.’

Distelmans ontmoette de man jaren geleden al: ‘Ik heb ooit een tijdje bij Janssen Pharmaceutica gewerkt en hij stond er aan het hoofd van de klinische afdeling in Merksem. Hij was ook de rechterhand van

oprichter Paul Janssen. Telkens als die een pijntje voelde, moest Jean opdraven als arts.’

- **Artsen zijn terughoudender om euthanasie uit te voeren**

Jean de Crée schreef mee aan heel wat wetenschappelijke publicaties en hij stond mee aan de basis van de ‘cocktail’ waarmee hiv onderdrukt kan worden, zodat mensen die daarmee besmet worden, niet meer aan aids hoeven te sterven. Hij ontmoette zijn vrouw tijdens zijn studietijd in Leuven, zij studeerde er kunstgeschiedenis. Ze trouwden in 1965 en kregen drie kinderen.

Zij debuteerde vijf jaar later met haar eerste poëziebundel, *Ofelia speelt met de maan*. Er zouden er vele volgen. Snel groeide ze uit tot een van de meest gewaardeerde dichters in ons taalgebied. In een interview werd haar gevraagd: waarom poëzie? ‘Omdat poëzie de klank en het woord is van het lichaam. Poëzie gaat, als ze goed is, tot de essentie. Ze is de bloedstroom door de aders van het woord, ze brengt de zuurstof naar het hart van de mededeelbaarheid.’

Het grote publiek bereikte ze onvoldoende, maar in de wereld van de dichters was ze heel geliefd en kreeg ze veel waardering. ‘Ze heeft veel prijzen gewonnen en in de overzichten met de 100 beste gedichten stonden er altijd twee of drie van haar’, zegt haar uitgever Peeraer. ‘Marleen kon een lezer bij de keel grijpen, door de sfeer die ze creëerde. Ze raakte aan de diepste waarden van het menselijk leven. Bovendien zijn haar gedichten stilistisch sterk, zonder hermetisch of cryptisch te zijn.’

‘Samen waren ze een vat vol verhalen uit de Vlaamse literatuur’

Carl De Strycker
Directeur Poëziecentrum

Ongelooflijk netwerk

‘Haar ideeën en melodieën waren heel consistent’, zegt Bart Stouten, ook dichter en presentator op Klara. Hij heeft het echtpaar goed gekend en keek uit naar elke ontmoeting. ‘Marleen zei weleens dat ze een gemankeerd componiste was. Het ene vers vloeyde over in het

andere, zoals je dat nog bij weinig dichters vindt. In een van haar gedichten noemt ze alleen Latijnse namen van rozen. Ik heb op de radio veel werk van haar voorgelezen. Ik hield er erg van.’

‘Marleen was een van de belangrijkste en beste klassieke dichters van ons taalgebied’, zegt Carl De Strycker, directeur van het Poëziecentrum. ‘Ze schreef en publiceerde veel, met een constante kwaliteit. Ze was ook heel gretig naar wat er in de poëziewereld gebeurde en maakte veel vrienden onder andere dichters. Samen met haar man, die overal bij was, waren ze een vat vol verhalen uit de Vlaamse literatuurgeschiedenis: een genot om naar te luisteren. Ze waren goed bevriend met Maurice Gilliams, trokken op met de Pink Poets (Patrick Conrad, Hugues C. Pernath, Paul Snoek, red.) en veel andere bekende en minder bekende dichters. Ze hadden een ongelooflijk netwerk.’

‘Ze vonden het bijna positief, als ik het zo mag zeggen, dat ze allebei aan een ernstige ziekte leden, die ongeneeslijk was’

Wim Distelmans

Professor palliatieve geneeskunde

Wachten op het donker

In september kreeg De Strycker een mailtje van Marleen: ‘Dat ze nu echt haar vijf laatste gedichten had geschreven. Sinds juli wist ze dat ze ernstig ziek was. Ze bood aan om die vijf gedichten te publiceren in de Poëziekrant na haar dood, als in memoriam. Ik vond dat ze het zelf nog moest meemaken en heb op de valreep het septembernummer omgegooid. Het is een erg aangrijpende cyclus, met als titel *Velut umbra*– Als een schaduw. Erg betekenisvol in het licht van hun nakende levenseinde.’

‘Het aftellen is begonnen. 1. Genieten van het licht. 2. Wachten op het donker. Toch is het niet pijnlijk. We zijn omringd door zoveel warmte.’

Dat is een van de vele mailtjes die Marleen in september en oktober uitwisselt met Sigrid Bousset, dramaturge, curator en schrijfster en de echtgenote van schrijver Stefan Hertmans. ‘Wij kenden elkaar voordien wel, maar niet ten volle. We hadden veel raakvlakken: een buitenhuis in Zuid-Frankrijk, een voorliefde voor schrijver Ivo

Michiels, wiens biografie ik nu aan het schrijven ben. Toen ze ons een adieumail stuurden, heb ik gevraagd of we eens langs mochten gaan. Hun toestand liet het niet meer toe, maar Marleen en ik hebben wel elke week gebeld. Ik las haar passages voor uit mijn boek. Zo ontwikkelden we toch nog een intense vriendschap. Dat vond zowel zij als ik een groot cadeau.'

'Onze ouders zijn gestorven zoals ze geleefd hebben', zeggen de kinderen. 'Alles is in alle openheid met ons besproken, zoals ze ons opgevoed hebben. Ze leefden supergraag, maar waren nu allebei erg ziek. Vanzelfsprekend is dit een groot verlies voor ons. Maar het was een heel mooi afscheid, op hun manier: warm en tezamen.'

Verschenen op woensdag 3 november 2021